

ספרות יידיש לסוגיה: בין בעל פה ובין בכתב 189-1-0020
יום ב' 12-14

מטרות הקורס: איבחון צורני ונושאי בתרבות היידיש העממית ומעקב אחר גילגוליהם בספרות היידיש בעת החדשה.

דרישות הקורס: השתתפות מלאה בכל שעור, לפי ה"נושאים לדיון"; המטלה הסופית בקורס היא מבחן בית. השאלות יימסרו לכם בשיעור האחרון.

כל המקורות הראשיים והמשניים (חוץ מאלו שאפשר להשיגם באינטרנט) מופיעים במקראה שניתנת לרכישה ב"צומת ספרים". את כל המקורות המצויינים בכוכבית תקבלו בדוא"ל.

מפי העם

בפברואר **שיר האהבה 21**

אלע וואסערלעך פליסן אָוועק \ כל פלגי מים ירחיקו לזרם, **טווס הזהב: אסופת שירי עם ביידיש** (חיפה 1970)

י.ל. כהן, "שיר העם היהודי (1912)" תרגום: חיה בר-יצחק, **חוליות 6** (2000): 301-354
<http://aleph.haifa.ac.il/www/public/fulltext/chuliot/2004/000338836.pdf>

גילה פלם, "השיר היידי ושילובו בשיר הישראלי או, מדוע נעלם שיר האהבה?" **העגלה המלאה: מאה*** [רשות] **ועשרים שנות תרבות ישראל**, ערך ישראל ברטל, עמ' 251-260
בנימין הרשב, "הבית הטיפוסי של שיר העם ביידיש", **התרבות האחרת: יידיש והשיח היהודי (י-ם 2006)**, עמ' 212-231.

בפברואר **מעשיית קסם 28**

מעשה מיט א נאַרישן וואָס אליהו הנביא גיט אים אַ ברכה \ מעשה בשוטה שאליהו הנביא בירך אותו דער וואָרטזאָגער \ האיש שדבריו מתגשמים תמיד
מעשיות קסם מפי יהודי מזרח אירופה / יידישע ווונדער-מעשיות פון מזרח-איראפע (תל אביב, 1988), עמ' 40-53 (נוסח ווערבלונסקי); עמ' 54-61 (נוסח כהן), תרגום: יוסל בירשטיין ועידו בסוק.

Max Lüthi, "Aspects of the Märchen and the Legend," in *Folklore Genres*, ed. Dan Ben-Amos (Austin: Univ. of Texas Press, 1981), pp. 17-33.

נושאים לדיון:

סיפור ומיגדר: בין מספר ומספרת –
סיפור ומסורת: מקומו של אליהו הנביא –
בין אגדה למעשיית קסם –

במרץ פארודיה: בין טקס למשחק 7

יחיאל שטרן, "החדר בטישביץ (1940)", תרגום: יהודה גור-אריה, החדר: מחקרים, תעודות, פרקי ספרות וזכרונות, עורכים עמנואל אטקס ודוד אסף (אוניברסיטת ת"א 2010), 195-209, 221-253

נושאים לדין

בין טקסים של מחנכים לבין משחקים של חניכים –
משחקי ילדים וילדות--
"סוגי הפארודיה ב"חדר--

במרץ הפורים שפיל 14

מכירת יוסף (1905) ידע-עם 30 (1966)

יעקב וייצנר, מבוא למכירת יוסף בתיאטרון היהודי העממי (ת"א 1999)
אהובה בלקין, "אפילוג" להפורים שפיל: עיונים בתיאטרון היהודי-עממי (י-ם 2002 [רשות])

נושאים לדין

דמויות קרובות: הגיבור התנכי בלבוש מיזרח-אירופאי--
אוראליות וכתבי קודש--
הליצן בין חילול-השם לבין פארודיה מקודשת--

ספרות מגויסת

במרץ המעשיה האלגוריסטית 21

רבי נחמן בן שמחה מברסלב – מעשה מחכם ותם (1809), מתוך ס' סיפורי המעשיות (1815), ערך רבי נתן שטרנהרץ מנמירוב

שמואל ורסס, "מלשון אל לשון בסיפורי מעשיות של ר' נחמן מברסלב", חוליות 9 (2005): 9-47

נושאים לדין

המבנה העממי והמסר העכשווי –
הסיפור כאוטוביוגרפיה: דמות הגיבור והאנטי-גיבור –
--השטן כדמות ספרותית

במרץ הצופה לבית ישראל 28

ש"י אברמוביץ' - הקדמת מנדלי מוכר-ספרים – (1879, 1907)

נושאים לדין

מה שמך? היחיד ברשות הרבים--
שלא כדרך הטבע--

אין זה מענייני: החשיבה הלוגית לעומת האנאלוגית--

באפריל אפוס היתולי 4

ש"י אברמוביץ' – מסעות בנימין השלישי (1879)
<http://www.benyehuda.org/mos/binyamin.html>
הקדמת מנדלי מוכר-ספרים, פרק א

נושאים לדיון

אלכסנדר מוקדון, ספרות מסע, דון קישוט, והיסודות הפארודיים --
מנדלי כמספר וכמבקר--
הנושא המשיחי--

באפריל הדימוי הקלאסי של העיירה 11

ש"י אברמוביץ' – מסעות בנימין השלישי (1879), פרקים ב-ג
<http://www.benyehuda.org/mos/binyamin.html>

נושאים לדיון

בין גבר לאישה--
בין יהודים ונוצרים--
החינוך הסנטימנטלי של בנימין השלישי--

במאי סיפור מעשה לילדי ישראל 2

שלום-עליכם – דאָס מעסערל \ האולר (1888, 1903), תרגום: אריה
אהרוני

חנא שמרוק, "שלום-עליכם וראשיתה של ספרות הילדים המודרנית בידיש", עיירות
וכרכים: פרקים ביצירתו של שלום-עליכם (י"ם, 2000), עמ' 169-183

נושאים לדיון

דיוקנו של האמן כילד –
"משפט ה"חדר--
מצפון, סיוט, והיסוד הפנטסטי –

במאי הסיפור האנטי-עממי 16

י.ל. פרץ – באָנטשע שווייג \ בונצי שתוק (1894), תרגום מאת שמשון מלצר

גרשון שקד, "י. ל. פרץ", הסיפורת העברית 1880-1970: בגולה (1977), 130-33, 140-153

נושאים לדיון

איזהו גיבור? הכובש את יצרו--
בין שני עולמות והיסוד האנטי-פנטסטי--
קוצו של סיפור: האופי המחודד של סיפורי פרץ--

ככלות הכל

במאי י. ל. פרץ 23

מעשיות (1903) - מקור עברי -

גרשון שקד - י. ל. פרץ, שם, 133-140, 161-63

נושאים לדיון

התלוש כגיבור--

מלאכת מחשבת: בין מעשיית קסם ואגדות-עם--

הסיפור לשם בידור, פיתוי, ומסר לאומי--

במאי שלום-עליכם 30

הנס של הושענא רבה (1909), תרגום: דן מירון

דן מירון, "מסע באזור הדמדומים (על 'סיפורי רכבת' לשלום-עליכם, "הרופא המדומה: עיונים בסיפורת היהודית הקלאסית, הקיבוץ המאוחד, 1995), עמ' 103-120

נושאים לדיון

בין קודש לחול: זמן נסיעה, זמן הסיפור, וזמן הנס--

סיפור-בתוך-סיפור-בתוך-סיפור--

המפגש היהודי-נוצרי בעת החדשה--

ביוני איציק מאנגר 6

מתוך: מדרש איציק (1935), תרגום: בנימין טנא, שירים ובלדות (רמת-גן, 1968)

הלן ביר, "הבלאדות של איציק מאנגר: האמנם הן מורשת אירופית?" חוליות 10 (2006): 59-67

<http://aleph.haifa.ac.il/www/public/fulltext/chuliot/2007/000725365.pdf>

נושאים לדיון

היסוד הבלדיסטי בשירת מאנגר--

היסוד הפמיניסטי (מיגדרי) בשירת מאנגר--

היסוד הפארודי בשירת מאנגר--

ביוני סיכום 13